

Pääkirjoitus

Päätoimittaja Eija-Liisa Rautiainen

Kesäkuussa Maailman Terveysjärjestö WHO julkaisi raportin, jossa nimettiin hyviä käytäntöjä mielenterveystyössä, erityisesti ihmisoikeuksien toteutumisen näkökulmasta. Yhtenä kuvatuista hyvistä käytännöistä on suomalainen avoimen dialogin hoitomalli. Kyseessä on avohoitopainotteinen perhe- ja verkostokeskeinen työtapo, jota on vuosikymmenten ajan kehitetty, harjoitettu ja tutkittu Länsi-Pohjan sairaanhoitopiirissä. Tämä meille perhe- ja pariterapeuteille tuttu työtapo on kuvattu kriisipalvelujen kategoriassa.

Raportti on saanut jonkin verran huomiota Suomessa, mutta ansaitsisi saada sitä paljon enemmänkin. On merkillepantavaa, että WHO:n näkökulma kaikkein heikommassa asemassa olevien auttamiseen korostaa juuri ihmisoikeuksia. Kaikilla ihmisillä on oikeus tulla kuulluksi ja apua tarvitessaan tuetuksi tavalla, joka kunnioittaa heitä ja heidän tarpeitaan. Meillä ammattilaisilla on aivan erityinen vastuu, koska kohtaamme ihmisiä heidän heikkoina hetkinään, kriiseissä, suhdeongelmissa ja heidän oman toimijuutensa ollessa heikoilla. Siksi ajatus ihmisoikeuksista on puhutteleva ja tärkeä.

Kiinnostus avoimen dialogin hoitomallia kohtaan on viime vuosina kasvanut huomasti eri puolilla maailmaa. Olen ollut mukana yhtenä kouluttajana esittelemässä tämän mallin perusajatuksia eri maissa ja olen toistuvasti vaikuttunut siitä, miten tämä ihmisoikeusnäkökulma ja halu kehittää mielenterveystyötä ja sosiaalipalveluja inhimillisemmiksi on vahvasti läsnä koulutuksissa, ja mitä intoa ja toiveikkuutta dialogiset ajatukset ovat eri kulttuureista tulevien ammattilaisten piirissä herättäneet.

Suomalaisissa hoitokäytännöissä tämä arvostettu malli ei ole saanut laajasti jalansijaa, vaikka lukuisa joukko perheterapeutteja on asiaan tutustunut ja siitä innostunut. Nyt, kun hyvinvointialueita suunnitellaan ja palveluja organisoidaan uudelleen, soisi tämän suomalaisessa kontekstissa pitkäjänteisesti kehitetyn mallin tulevan hyödynnetyksi. Ei tarvitse mennä merta edemmäksi kalaan.

Lehden tämän syksyn teemana on lapset perheterapiassa. Tässä ja syksyn viimeisessä numerossa ilmestyy tekstejä, jotka liittyvät lasten kanssa työskentelyyn. Haluamme tällä teemalla nostaa esille perheterapiassa keskeisen asian: miten työskennellä, kun tapaamisilla on lapsia? Miten tukea vanhempia ja samaan aikaan tehdä tilaa lasten omille kokemuksille ja äänelle?

Lapset tuovat perheterapiatilanteeseen lasten maailman, toiminnallisuuden, leikin ja luovuuden. **Hanna Lampi** ja **Laura Cantell** nostavat artikkelissaan esiin näitä teemoja. **Saara Salo**, **Laura Widenius** ja **Mirjam Kalland** puolestaan kuvaavat mentalisaatio-

pohjaista perheterapeuttista interventiota, jossa pyritään tutkimaan ja havainnollistamaan lapsen mieltä – tunteita, aikomuksia ja ajatuksia – vanhemman mieleen. **Aino Maija Rautkallio** ja **Minna Koskinen** käyvät keskusteluartikkelissaan dialogin, jossa he pohtivat vakauttavan perheterapian antia lasten kanssa työskentelyssä.

Kolmas asia, jonka tässä pääkirjoituksessani haluan nostaa esiin, on juhlaaastattelu, joka lehden tässä numerossa ilmestyy. Kyseessä on **Jukka Aaltosen** haastattelu, haastattelijoina **Tapio Ikonen** ja **Jarl Wahlström**. Jukka on pitkän uransa aikana merkittävällä tavalla kehittänyt suomalaista perheterapiaa, mm. edellä mainittua avoimen dialogin hoitomallia. Hän on ollut tämän lehden pitkäaikainen kolumnisti ja edustanut perheterapiaa erilaisissa työryhmissä. Hän oli myös keskeinen vaikuttaja sille, että itse nuorena psykologina hakeuduin perheterapiakoulutukseen. Jukan perheterapialuennot Jyväskylän yliopistossa olivat inspiroivia ja muistan vahvan oivallukseni sieltä: näinhän ihmisiä pitää auttaa, läheistensä kanssa! Jukan ohjauksessa tein myös graduni perheterapiakoulutuksesta. Enpä olisi tuolloin arvannut, miten merkittävä rooli perheterapialla tuli omalla työurallani olemaan. Lämmin kiitos Jukalle kaikesta edellä mainitusta.

Kesäkuussa Maailman Terveysjärjestö WHO julkaisi raportin, jossa nimettiin hyviä käytäntöjä mielenterveystyössä, erityisesti ihmisoikeuksien toteutumisen näkökulmasta. Yhtenä kuvatuista hyvistä käytännöistä on suomalainen avoimen dialogin hoitomalli. Kyseessä on avohoitopainotteinen perhe- ja verkostokeskeinen työtap, jota on vuosikymmenten ajan kehitetty, harjoitettu ja tutkittu Länsi-Pohjan sairaanhoitopiirissä. Tämä meille perhe- ja pariterapeuteille tuttu työtap on kuvattu kriisipalvelujen kategoriassa.

Raportti on saanut jonkin verran huomiota Suomessa, mutta ansaitsisi saada sitä paljon enemmänkin. On merkillepantavaa, että WHO:n näkökulma kaikkein heikommassa asemassa olevien auttamiseen korostaa juuri ihmisoikeuksia. Kaikilla ihmisillä on oikeus tulla kuulluksi ja apua tarvitessaan tuetuksi tavalla, joka kunnioittaa heitä ja heidän tarpeitaan. Meillä ammattilaisilla on aivan erityinen vastuu, koska kohtaamme ihmisiä heidän heikkoina hetkinään, kriiseissä, suhdeongelmissa ja heidän oman toimijuutensa ollessa heikoilla. Siksi ajatus ihmisoikeuksista on puhutteleva ja tärkeä.

Kiinnostus avoimen dialogin hoitomallia kohtaan on viime vuosina kasvanut huomasti eri puolilla maailmaa. Olen ollut mukana yhtenä kouluttajana esittelemässä tämän mallin perusajatuksia eri maissa ja olen toistuvasti vaikuttunut siitä, miten tämä ihmisoikeusnäkökulma ja halu kehittää mielenterveystyötä ja sosiaalipalveluja inhimillisemmiksi on vahvasti läsnä koulutuksissa, ja mitä intoa ja toiveikkuutta dialogiset ajatukset ovat eri kulttuureista tulevien ammattilaisten piirissä herättäneet.

Suomalaisissa hoitokäytännöissä tämä arvostettu malli ei ole saanut laajasti jalansijaa, vaikka lukuisa joukko perheterapeutteja on asiaan tutustunut ja siitä innostunut. Nyt, kun hyvinvointialueita suunnitellaan ja palveluja organisoidaan uudelleen, soisi tämän suomalaisessa kontekstissa pitkäjänteisesti kehitetyn mallin tulevan hyödynnetyksi. Ei tarvitse mennä merta edemmäksi kalaan.

Lehden tämän syksyn teemana on lapset perheterapiassa. Tässä ja syksyn viimeisessä numerossa ilmestyy tekstejä, jotka liittyvät lasten kanssa työskentelyyn. Haluamme tällä teemalla nostaa esille perheterapiassa keskeisen asian: miten työskennellä, kun tapaamisilla on lapsia? Miten tukea vanhempia ja samaan aikaan tehdä tilaa lasten omille kokemuksille ja äänelle?

Lapset tuovat perheterapiatilanteeseen lasten maailman, toiminnallisuuden, leikin ja luovuuden. **Hanna Lampi** ja **Laura Cantell** nostavat artikkelissaan esiin näitä teemoja. **Saara Salo**, **Laura Widenius** ja **Mirjam Kalland** puolestaan kuvaavat mentalisaatio-pohjaista perheterapeuttista interventiota, jossa pyritään tutkimaan ja havainnollistamaan lapsen mieltä – tunteita, aikomuksia ja ajatuksia – vanhemman mieleen. **Aino Maija Rautkallio** ja **Minna Koskinen** käyvät keskusteluartikkelissaan dialogin, jossa he pohtivat vakauttavan perheterapian antia lasten kanssa työskentelyssä.

Kolmas asia, jonka tässä pääkirjoituksessani haluan nostaa esiin, on juhlaaastattelu, joka lehden tässä numerossa ilmestyy. Kyseessä on **Jukka Aaltosen** haastattelu, haastattelijoina **Tapio Ikonen** ja **Jarl Wahlström**. Jukka on pitkän uransa aikana merkittävällä tavalla kehittänyt suomalaista perheterapiaa, mm. edellä mainittua avoimen dialogin hoitomallia. Hän on ollut tämän lehden pitkäaikainen kolumnisti ja edustanut perheterapiaa erilaisissa työryhmissä. Hän oli myös keskeinen vaikuttaja sille, että itse nuorena psykologina hakeuduin perheterapiakoulutukseen. Jukan perheterapialuennot Jyväskylän yliopistossa olivat inspiroivia ja muistan vahvan oivallukseni sieltä: näinhän ihmisiä pitää auttaa, läheistensä kanssa! Jukan ohjauksessa tein myös graduni perheterapiakoulutuksesta. Enpä olisi tuolloin arvannut, miten merkittävä rooli perheterapialla tuli omalla työurallani olemaan. Lämmin kiitos Jukalle kaikesta edellä mainitusta.

